

**Hallituksen esitys Eduskunnalle Kazakstanin kanssa tehdyn
sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan
sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Kazakstanin kanssa 29 päivänä syyskuuta 1992 tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen. Suomella on pääkohdiltaan vastaavanlaiset voimassaolevat sopimukset Bulgarian (SopS 39–40/85), Egyptin (SopS 2–3/82), Kiinan (SopS 3–4/86), Malesian (SopS 78–79/87), Sri Lankan (SopS 53–54/87), Unkarin (SopS 19–20/89), Puolan (SopS 23–24/91), Tshekin ja Slovakian liittotasavallan (SopS 72–73/91) ja Venäjän (solmittu Suomen ja Neuvostoliiton välillä SopS 57–58/91) kanssa.

Sopimuksella pyritään kehittämään Suomen ja Kazakstanin välisiä taloussuhteita luomalla suotuisat olosuhteet kummankin sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella harjoittamalle sijoitustoiminnalle.

Sopimuksen tekeminen on perusteltua Kazakstanin taloudellisen uudistusprosessin avatua uusia yhteistyömahdollisuuksia Suomen ja

Kazakstanin välisissä taloussuhteissa. Sopimuksen tarkoituksena on osaltaan edesauttaa näitä yhteistyöpyrkimyksiä edistämällä ja suojaamalla maiden välistä sijoitustoimintaa muun muassa tarjoamalla sijoituksille suosituimmuuskohtelun, turvaamalla sijoituksiin liittyvien voittojen ja pääomien kotiutuksen sekä antamalla suojaa sijoitusten kansallistamista ja muuta haltuunottoa vastaan.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat diplomaattiteitse ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulon edellyttämien valtiosääntönsä mukaisten muodollisuuksien tulleen täytetyiksi.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

Neuvostoliiton hajottua ja Kazakstanin itsenäistyttyä on osoittautunut tarpeelliseksi tehdä investointisuojausopimus Suomen ja Kazakstanin välillä.

Taloudellisen potentiaalinsa vuoksi Kazakstan on Suomen kannalta merkittävä yhteistyökumppani ja markkina-alue. Suomalaisilla yrityksillä on runsaasti uusia yhteistyöpyrkimyksiä kaupan laajentamiseksi Kazakstanin kans-

sa. Yhteistyön kehittämiseksi myös sijoitustoiminnan osalta nähtiin kansainvälisen käytännön mukaisen sijoitusten edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen solminen Kazakstanin kanssa Suomen kannalta tärkeäksi.

Suomen ja Kazakstanin välinen kauppavaihto oli vuonna 1992 arvoltaan noin 77 miljoonaa markkaa, josta viennin osuus oli noin 34 miljoonaa markkaa ja tuonnin osuus noin 43 miljoonaa markkaa. Ennen itsenäistymistään Kazakstanin kauppa tilastoitui yhdessä Neuvostoliiton kanssa, joten vertailulukuja kaupan

suuruusluokasta aikaisemmilta vuosilta ei ole käytettävissä. On kuitenkin ilmeistä, että sekä kauppavaihto että investoinnit Suomen ja Kazakstanin välillä tulevat lähivuosina lisääntymään.

Neuvottelut sijoitusten edistämistä ja molempuolista suojelua koskevasta sopimuksesta Suomen ja Kazakstanin välillä käytiin syyskuussa 1992. Neuvotteluvaltuuskunnassa on ollut ulkoasiainministeriön, kauppaja teollisuusministeriön ja Teollisuuden Keskusliiton edustus. Sopimus allekirjoitettiin Alma-Atassa 29 päivänä syyskuuta 1992.

2. Sopimuksen merkitys

Sopimuksen määräykset tarjoavat suomalaisille sijoituksille suosituimmuskohtelun, turvaavat voittojen ja pääoman kotiutuksen, antavat suojan kansallistamista vastaan sekä määrittelevät riitojen selvittelymekanismin. Näin ollen sopimus tarjoaa suotuisat olosuhteet suomalaisten sijoitusten lisäämiselle Kazakstanissa.

Sopimuksen mukaan kumpikin sopimuspuoli turvaa kaikissa tilanteissa omien lakiansa ja määräystensä sallimissa rajoissa ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti toisen sopimuspuolen sijoittajille kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun.

Kummankaan sopimuspuolen tekemiin sijoituksiin tai niiden tuottoihin ei saa soveltaa epäedullisempaa kohtelua kuin on myönnetty kolmansien maiden yritysten tai kansalaisten tekemille sijoituksille.

Kummankin sopimuspuolen sijoittajia, jotka ovat kärsineet vahinkoa sijoitustensa menetyksistä toisen sopimuspuolen alueella sodan tai muun aseellisen yhteenoton, poikkeustilan julistamisen tai yhteiskunnallisten levottomuuksien johdosta kohdellaan omaisuuden palauttamisen ja korvaamisen, vahingonkorvausten tai muun materiaalista arvoa omaavan harkinnan suhteen yhtä edullisesti kuin kolmannen valtion

sijoittajia. Korvaukset on suoritettava vapaasti vaihdettavassa valuutassa ja niiden tulee olla vapaasti siirrettävissä.

Poikkeuksena on kohtelu, joka myönnetään kolmansien maiden sijoituksille talousaluetta, tulliliittoa tai vapaakauppa-aluetta koskevan sopimuksen, kaksinkertaisen verotuksen estämistä koskevan sopimuksen tai muuhun kokonaisuudessaan tai osittain verotukseen liittyvän kansainvälisen sopimuksen perusteella.

Sopimuksella taataan sijoittajan oikeus sijoituksiin liittyvien maksujen samoin kuin sijoituksiin kuuluvan irtaimen omaisuuden kotiutukseen. Tämä koskee muun muassa sijoituksesta saatuja voittoja sekä omaisuuden myynnistä saatavia tuloja.

Kumpikaan sopimuspuoli ei saa kansallistaa tai pakkolunastaa toisen sopimusmaan sijoittajien tekemiä sijoituksia lukuunottamatta tapauksia, jolloin julkiset edut vaativat tällaisia toimenpiteitä. Toimenpiteiden tulee olla syrjimättömiä ja sijoituksista on maksettava todellista markkina-arvoa vastaava korvaus. Korvaus on maksettava vapaasti vaihdettavassa valuutassa ja siirrettävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa haltuunottopäivästä. Korvauksen tulee sisältää korko sijoituksen reaaliarvon määrittämispäivästä maksupäivään asti.

Sopimuspuolet edistävät sijoitustoimintaa myötävaikuttamalla lainsäädäntönsä puitteissa suotuisten olosuhteiden turvaamiseen sopimuksessa tarkoitettulle sijoitustoiminnalle.

Mikäli sijoittajan ja toisen sopimuspuolen välillä tai sopimuspuolten välillä syntyy sijoituksia koskevia riitoja, on sopimuksessa määräykset noudatettavasta välimies- ja muusta menettelystä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole valtion tulo- ja menoarvioon ulottuvia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

1 *artikla.* Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet sijoitus, sijoittaja, tuoto ja alue.

2 *artikla.* Artiklassa määritellään ne sijoitukset, joihin sopimusta sovelletaan.

3 *artikla.* Artiklan määräykset takaavat tehdyille sijoituksille suosituimmuuskohtelun sekä määrittelevät sijoitusten suosituimmuuskohtelun sodan, aseellisen yhteenoton, poikkeustilan julistamisen tai yhteiskunnallisten levottomuuksien johdosta kärsittyjen vahinkojen korvaamisen yhteydessä. Artiklan mukaan suosituimmuuskohtelu ei kuitenkaan koske etuja ja etuoikeuksia tai korvausperusteita tilanteissa, jotka johtuvat jo perustettuun tai tulevaisuudessa mahdollisesti perustettavaan talousalueeseen, tulliliittoon tai vapaakauppa-alueeseen, kaksinkertaisen verotuksen estämiseen tai muuhun kokonaisuudessaan tai osittain verotukseen liittyvästä kansainvälisestä sopimuksesta.

4 *artikla.* Artiklaan sisältyvät määräykset vastaanotettujen sijoitusten kohtuullisesta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

5 *artikla.* Artiklassa määritellään sijoitusten kansallistamiseen, pakkolunastukseen tai halluottoon liittyvät ehdot.

6 *artikla.* Artiklan mukaan sopimuspuolet sitoutuvat turvaamaan sijoituksiin liittyvien maksujen siirrot ja sijoituksiin kuuluvan irtaimen omaisuuden palautuksen esteettömästi ja vapaasti vaihdettavassa valuutassa.

7 *artikla.* Artiklan mukaan sopimuspuolet edistävät sijoituksia myötävaikuttamalla lainsäädäntönsä puitteissa suotuisten olosuhteiden turvaamiseen sopimuksessa tarkoitetulle sijoitustoiminnalle.

8 *artikla.* Artiklassa todetaan, että sijoittajan ja sopimuspuolen väliset riidat on alistettava ratkaistavaksi valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta tehdyllä sopimuksella (SopS 3—4/69) perustetulle kansainväliselle ratkaisu- ja sovittelukeskukselle, sikäli kun molemmat sopimuspuolet ovat tulleet mainitun sopimuksen jäseneksi, tai kansainväliselle ad hoc -välimesoikeudelle. Ad hoc -välimesmenettelyssä sovelletaan Yhdistyneiden kansakun-

tien kansainvälisen kauppalakikomission (UNCITRAL) välimesmenettelysääntöjä.

9 *artikla.* Artiklan mukaan sopimuspuolten väliset riidat sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta on mahdollisuuksien mukaan ratkaistava diplomaattiteitse. Jos riitaa ei näin voida ratkaista, se on saatettava jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä jokaista eri tapausta varten perustettavan välimesoikeuden ratkaistavaksi.

10 *artikla.* Artiklaan sisältyy määräys sijaantulosta, kun sopimuspuoli maksaa korvauksen sijoittajalle myöntämänsä takuun perusteella.

11 *artikla.* Artiklassa todetaan, että sopimuksen määräykset eivät rajoita myöntämästä sopimusta edullisempaa kohtelua kun se tapahtuu sopimuspuolen lainsäädännön tai sellaisen kansainvälisen sopimuksen perusteella, johon molemmat sopimuspuolet osallistuvat.

12 *artikla.* Artiklan mukaan sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat diplomaattiteitse ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulon edellyttämien valtiosääntönsä mukaisten muodollisuuksien tulleen täytetyiksi. Sopimus on tehty 15 vuodeksi. Kumpikin sopimuspuoli voi antamalla kirjallisen ilmoituksen diplomaattiteitse yhtä vuotta aikaisemmin irtisanoa sopimuksen päättymään alkuperäisen 15 vuoden ajanjakson päättyessä tai milloin tahansa sen jälkeen. Niiden sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen sopimuksen voimaantulon päättymistä, on sopimus voimassa edelleen 15 vuotta sopimuksen voimaantulon päättymisen jälkeen.

2. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Sopimuksen 5 artiklan mukaan sopimuspuoli saa pakkolunastaa tai kansallistaa toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiä sijoituksia ainoastaan artiklassa tarkemmin määrätyillä ehdoilla. Artiklassa on lisäksi määräykset tällaisen pakkolunastuksen johdosta maksettavista korvauksista, niihin liittyvistä koroista ja korvauksen maksamisen aikataulusta.

Hallitusmuodon 6 §:n 3 momentin mukaan omaisuuden pakkolunastuksesta on säädettävä lailla. Vaikka lainkohta koskeekin varsinaisesti vain Suomen kansalaisten yleisiä oikeuksia ja oikeusturvaa, on ulkomaalaisten omaisuutta

koskevan pakkolunastuksen katsottava olevan yleisemminkin lainsäädännön alaan kuuluva kysymys vallitsevan oikeuskäsityksen ja kansainvälisten sopimusten perusteella. Lisäksi artiklan edellä mainitut määräykset menettelystä korvauksen maksamisessa ovat osittain ristiriidassa pakkolunastuslainsäädännön kanssa. Sopimuksen 5 artiklan määräykset kuuluvat näistä syistä lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 9 artiklan määräykset pakollisesta sijoittajien ja valtion välisestä välimiesmenettelystä voivat erityisesti pakkolunastusasioissa olla ristiriidassa oikeudenkäyntimenettelyä koskevien säännösten kanssa. Sopimuksen 9 artiklan määräykset kuuluvat tästä syystä lainsäädännön alaan.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Alma-Atassa 29 päivänä syyskuuta 1992 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Kazakstanin tasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Kazakstanin kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaan säädetään:

1 §

Alma-Atassa 29 syyskuuta 1992 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Kazakstanin tasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Seppo Kääriäinen*

Suomen tasavallan hallituksen ja Kazakstanin tasavallan hallituksen välinen

SOPIMUS

sijoitusten edistämisestä ja molemminpuolisesta suojelusta

Suomen tasavallan hallitus ja Kazakstanin tasavallan hallitus, joita jäljempänä kutsutaan sopimuspuoliksi,

pyrkien edistämään ja laajentamaan Suomen tasavallan ja Kazakstanin tasavallan kaupallistaloudellisia suhteita,

pitäen lähtökohtanaan keskinäisen tasaveroisuuden ja molemminpuolisen edun periaatteita, haluten edistää ja suojella sijoituksia sekä luoda suotuisat olosuhteet kummankin sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella toteuttamille sijoituksille,

tunnustaen, että sijoitusten edistäminen ja molemminpuolinen suojeleminen lisää liiketoiminnallista aktiivisuutta kehittää kummankin sopimuspuolen välisiä taloussuhteita,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Määritelmät

Tässä sopimuksessa:

a) Käsite "sijoitus" tarkoittaa kaikenlaisia taloudelliseen toimintaan liittyviä varantoja ja omaisuusarvoja, ja käsittää erityisesti, joskaan ei yksinomaisesti:

1) irtaimen ja kiinteän omaisuuden ja muut omistusoikeudet kuten kiinnitykset ja pantit;

2) yhtiöosuudet, osakkeet ja muut osallistumismuodot oikeushenkilöiden omaisuuteen;

3) oikeuden rahan, rahanarvoiseen saattavaan;

4) immateriaalioikeudet, mukaanlukien oikeudet, jotka liittyvät tekijänoikeuksiin, patentteihin, tavaramerkkeihin, palvelumerkkeihin, toiminimiin, teollisiin mallioikeuksiin, liikesalaisuuksiin, teknisiin valmistusmenetelmiin ja tietotaitoon sekä good will -arvon;

5) liiketoiminnan toimiluvat ja konsessiot,

mukaanlukien ne, jotka koskevat luonnonvarojen etsintää, jalostamista, louhintaa tai hyödyntämistä sekä kaikki muut oikeudet, jotka myönnetään lailla tai sopimuksella;

6) tämän sopimuksen tarkoittamaan sijoitukseen liittyviä vuokrasopimuksella hankittuja vuokraajan käyttöön lainsäädännön sallimalla tavalla tulevia investointitavaroita.

b) Käsite "sijoittaja" tarkoittaa:

1) fyysistä henkilöä, joka on Suomen tai Kazakstanin kansalainen oman maansa alueella voimassa olevan lainsäädännön mukaan, tai oikeushenkilöä, joka on perustettu Suomen tai Kazakstanin alueella voimassa olevan lainsäädännön mukaan, ja jotka oman maansa lainsäädännön mukaan ovat oikeutettuja tekemään sijoituksia toisen sopimuspuolen alueella;

2) oikeushenkilöä, jonka keskuspaikka on jommankumman sopimuspuolen alueella tai kolmannen valtion alueella, jolloin jommankumman sopimuspuolen sijoittajalla on siinä hallitseva osuus;

3) oikeushenkilöä tai fyysistä henkilöä, jota 1) tai 2) kohdissa olevat määritteet eivät kata edellyttäen, että sopimuspuolet yhteisesti hyväksyvät tämän henkilön suunnittelemat sijoitukset kunkin erikseen.

c) Käsite "tuotto" tarkoittaa rahamääriä tai muita omaisuusarvoja, jotka on saatu tai on määrä saada sijoitustoiminnasta ja se käsittää erityisesti, joskaan ei yksinomaisesti voiton, koron, osingot, rojalteja ja muut tämän sopimuksen 6 artiklassa mainitut maksut.

d) Käsite "alue" tarkoittaa kummankin sopimuspuolen valtioaluetta, sekä kummankin sopimuspuolen aluevesien ulkopuolella olevaa talousvyöhykettä, kalastusvyöhykettä ja mannerjalustaa, joilla sopimuspuolet kansainvälisen

oikeuden mukaisesti käyttävät suvereenia oikeuksiaan ja lainkäyttövaltaansa luonnonvarojen tutkimiseen, jalostamiseen ja säilyttämiseen.

2 artikla

Sopimuksen soveltaminen

1. Tätä sopimusta sovelletaan sijoituksiin, jotka on tehty sen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti, jonka alueella niitä tehdään.

2. Huomioonottaen tämän artiklan 1 kohdan määräykset tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin sijoituksiin, joita sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella ennen ja jälkeen tämän sopimuksen voimaantulon.

3 artikla

Suosituimmuus

1. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan sovelle toisen sopimuspuolen sijoittajien tämän sopimuksen määräysten mukaisesti tekemiin sijoituksiin tai niistä saatuihin tuottoihin epäedullisempaa kohtelua kuin se soveltaa vastaavassa tilanteessa kolmansien maiden sijoittajien tekemiin sijoituksiin ja tuottoihin.

2. Sen sopimuspuolen sijoittajille, joiden sijoitukset ovat kärsineet vahinkoa toisen sopimuspuolen alueella sodan tai muun aseellisen yhteenoton, poikkeustilan julistamisen tai yhteiskunnallisten levottomuuksien johdosta, tämä toinen sopimuspuoli turvaa kohtelun, joka ei saa olla epäedullisempi kuin se, jonka tämä toinen sopimuspuoli myöntää minkä tahansa kolmannen maan sijoittajille koskien omaisuuden palauttamista, omaisuuden korvaamista, vahingonkorvauksia tai muuta materiaalista arvoa omaavaa harkintaa.

Yllä olevassa kappaleessa tarkoitetut maksut tulee suorittaa vapaasti vaihdettavissa valuutoissa ja niiden tulee olla vapaasti siirrettävissä maasta toiseen.

3. Tämän artiklan kohdissa 1.—2. tarkoitettu kohtelu ei kuitenkaan koske etuja ja etuoikeuksia tai korvausperusteita, jotka jompikumpi sopimuspuoli myöntää kolmansien maiden sijoittajille, sijoituksille ja tuotoille

— jo perustettua tai tulevaisuudessa perustettavaa talousaluetta, tulliliittoa tai vapaakauppa-aluetta koskevan sopimuksen perusteella

— kaksinkertaisen verotuksen estämistä koskevan sopimuksen perusteella

— muuhun kokonaisuudessaan tai osittain

verotukseen liittyvän kansainvälisen sopimuksen perusteella.

4 artikla

Sijoitusten suojele

Kumpikin sopimuspuoli turvaa kaikissa tilanteissa omien lakiansa ja määräystensä sallimissa rajoissa ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemille sijoituksille ja niiden tuotoille.

5 artikla

Pakkolunastus

1. Kummankaan sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella tekemiä sijoituksia ei voi kansallistaa tai pakkolunastaa, eikä alistaa toimenpiteisiin, joiden seuraukset ovat samat kuin kansallistamisella tai pakkolunastuksella (ja joita myöhemmin kutsutaan pakkolunastukseksi), lukuunottamatta tapauksia, jolloin julkiset edut vaativat tällaisia toimenpiteitä. Tällöin noudatetaan tällä alueella voimassa olevan lainsäädännön määräämää järjestystä ja maksetaan asianmukainen korvaus.

Tällaiset toimenpiteet eivät saa olla syrjiviä.

Korvaus lasketaan haltuunotettujen sijoitusten todellisen markkina-arvon pohjalta välittömästi ennen haltuunoton suorittamista tai ennen toimenpidettä koskevan päätöksen julkittua siitä riippuen kumpi tapahtuu ensin, ja se määritellään kansainvälisten arviointiperiaatteiden mukaisesti. Korvaus maksetaan vapaasti vaihdettavassa valuutassa arvon määrittämispäivänä voimassa olevan virallisen valuuttakurssin mukaisena. Korvausmäärä siirretään ilman aiheetonta viivytystä siirtomuodollisuuksien suorittamisen tavanomaisesti vaatiman ajanjakson kuluessa kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluessa haltuunottopäivästä. Korvauksen tulee sisältää korko sijoituksen reaaliarvon määrittämispäivästä maksupäivään asti Lontoon Interbank Offered Rate'n (Libor) korkokannan mukaisesti. Sellaisen korkokannan puuttuessa sovelletaan pakkotoimenpiteeseen ryhtyneen sopimuspuolen keskuspankin määrittämää tavanomaista kaupallista korkoa.

Sijoittajalla, jonka sijoituksiin on kajottu, on oikeus pakkolunastuksen suorittaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti tämän sopimuspuolen oikeus- tai muun riippumattoman elimen tapausta koskevaan nopeaan tut-

kimukseen, samoin kuin sijoituksen arvon määrittelyyn edellisessä kohdassa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

2. Jos jompikumpi sopimuspuoli voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti pakkolunastaa sellaisen alueelleen perustetun yhtiön tai yrityksen omaisuutta, jonka osakkeita on toisen sopimuspuolen sijoittajalla, sovelletaan tämän artiklan 1 kohdan määräyksiä toisen sopimuspuolen sijoittajan korvauksen saannin turvaamiseksi.

6 artikla

Sijoituksiin liittyvien maksujen ja tuottojen siirto ja irtaimen omaisuuden palautus

Kumpikin osapuoli turvaa toisen sopimuspuolen sijoittajille esteettömän ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluessa tapahtuvan sijoituksiin kuuluvan irtaimen omaisuuden palautuksen samoin kuin sijoituksiin liittyvien maksujen siirron vapaasti vaihdettavassa valuutassa niiden koskiessa erityisesti:

1) voittoja, osinkoja, korkoja, rojalteja, lisenssimaksuja, provisioita, maksuja teknisestä avusta ja teknisestä huollosta ja muita toisen sopimuspuolen sijoittajan tekemistä sijoituksista saatavia tuottoja;

2) lainoja tai vastaaviin sitoumuksiin liittyviä rahamääräisiä lyhennyksiä;

3) sijoittajan hyväksi sijoitusten myynnistä ja osittaisesta tai kokonaisesta lakkauttamisesta tulevia rahamääriä;

4) sijoittajan kotimaan kansalaisten palkkatuloja ja muita ansioon liittyviä tuloja työskentelystä sijoituksen yhteydessä sijoitusmaan alueella.

7 artikla

Sijoitusten edistäminen

Sopimuspuolet myötävaikuttavat lainsäädäntönsä puitteissa suotuisten olosuhteiden turvaamiseen tässä sopimuksessa tarkoitetulle sijoitustoiminnalle.

8 artikla

Sopimuspuolen ja sijoittajan väliset riitaisuudet

1. Sopimuspuolen sijoittajan ja toisen sopimuspuolen väliset oikeudelliset riitaisuudet, jotka koskevat ensiksi mainitun sijoitusta viimeksi mainitun alueella ja joista riitapuolet eivät ole

päässeet sovintoon kolmen kuukauden kuluessa jommankumman osapuolen kirjallisen vaatimuksen esittämisestä, voidaan jommankumman riitapuolen vaatimuksesta alistaa ratkaistavaksi joko:

a) sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainväliselle ratkaisu- ja sovittelukeskukselle (jäljempänä ”keskus”) ottaen huomioon Washington D.C.:ssä 18 päivänä maaliskuuta 1965 tehdyn valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemista koskevan sopimuksen soveltuvat määräykset, sikäli kuin molemmat sopimuspuolet ovat tulleet mainitun sopimuksen osapuoliksi; tai

b) kansainväliselle ad hoc -välimiesoikeudelle, joka perustetaan Yhdistyneiden kansakuntien kansainvälisen kauppalakikomission voimassa olevien välimiesmenettelyä koskevien sääntöjen nojalla. Riidan osapuolet voivat kirjallisesti sopia muutoksista välimiesmenettelyn sääntöihin.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen niistä määräyksistä huolimatta, jotka koskevat riidan alistamista välimiesmenettelyyn, sijoittajalla on oikeus valita sovittelumenettely ennen kuin riita alistetaan välimiesmenettelyyn.

3. Sopimuspuolet tunnustavat välitystuumion ja panevat sen täytäntöön vuonna 1958 New Yorkissa tehdyn Ulkomaisten välitystuumioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan yleissopimuksen mukaisesti.

9 artikla

Sopimuspuolten väliset riidat

1. Sopimuspuolten väliset riidat tämän sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta on mahdollisuuksien mukaan ratkaistava diplomaattiteitse.

2. Jollei sopimuspuolten välistä riitaa kyetä diplomaattiteitse ratkaisemaan, se on saatettava jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

3. Sellainen välimiesoikeus perustetaan jokaista eri tapausta varten seuraavalla tavalla. Kahden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön saamisesta kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden oikeuden jäsenen. Nämä kaksi jäsentä valitsevat sitten sellaisen kolmannen valtion kansalaisen, joka nimitetään molempien sopimuspuolten suostumuksesta oikeuden puheenjohtajaksi. Puheenjohtaja

on nimitettävä kahden kuukauden kuluessa kahden muun jäsenen nimittämisestä.

4. Jos tämän artiklan 3 kappaleessa määrättyjen aikojen kuluessa tarvittavia nimityksiä ei ole suoritettu, jompikumpi sopimuspuoli voi muun sopimuksen puuttuessa pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa suorittamaan tarvittavat nimitykset. Jos puheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai jos hän on muulla tavoin estynyt täyttämästä sanottua tehtävää, varapuheenjohtajaa on pyydettävä suorittamaan tarvittavat nimitykset. Jos varapuheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai jos myös hän on estynyt täyttämästä sanottua tehtävää, Kansainvälisen tuomioistuimen virkaiässä seuraavaa jäsentä, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen ja joka ei muutoin ole estynyt täyttämästä sanottua tehtävää, on pyydettävä suorittamaan tarvittavat nimitykset.

5. Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänen enemmistöllä. Sen päätös on molempia sopimuspuolia sitova. Sopimuspuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin puheenjohtajan kustannuksista. Kumpikin sopimuspuoli maksaa nimittämänsä jäsenen kustannukset. Välimiesoikeus voi kuitenkin päätöksessään määrätä toisen sopimuspuolista vastaamaan suuremmasta osuudesta kustannuksista, ja tällainen päätös on molempia sopimuspuolia sitova. Välimiesoikeus päättää omasta menettelytavastaan.

10 artikla

Sijaantulo

Jos sopimuspuoli tai sen nimetty edustaja tämän sopimuspuolen sijoittajan sijoituksia koskevan myöntämänsä takuun perusteella maksaa korvauksen sijoittajalle, sopimuspuoli tai sen asianomainen viranomainen sijaantulon kautta saa sijoittajan tähän sopimukseen perustuvat vastaavat oikeudet.

Suomen tasavallan hallituksen
puolesta

Paavo Väyrynen

11 artikla

Kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten soveltaminen

Jos jompikumpi sopimuspuoli lainsäädäntönsä perusteella tai sellaisen kansainvälisen sopimuksen mukaisesti, johon molemmat sopimuspuolet osallistuvat, myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille edullisemman kohtelun, kuin tämän sopimuksen antama, sovelletaan tätä edullisempaa kohtelua.

12 artikla

Sopimuksen voimaantulo, voimassaoloaika ja päättyminen

1. Tämä sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen (30) päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat diplomaattiteitse ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulon edellyttämien valtiosääntönsä mukaisten muodollisuuksien tulleen täytetyiksi.

2. Tämä sopimus on voimassa viisitoista (15) vuotta ja tämän jälkeen sen voimassaolo jatkuu, ellei sitä ole irtisanottu päättymään tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3. Kumpikin sopimuspuoli voi antamalla kirjallisen ilmoituksen diplomaattiteitse toiselle sopimuspuolelle yhtä (1) vuotta aikaisemmin irtisanoa tämän sopimuksen päättymään alkuperäisen viidentoista (15) vuoden ajanjakson päättyessä tai milloin tahansa sen jälkeen.

4. Niiden sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen tämän sopimuksen voimassaolon päättymistä, 1—11 artiklan määräykset ovat edelleen voimassa viisitoista (15) vuotta sopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen.

Tehty Alma-Atassa 29 päivänä syyskuuta 1992 kahtena alkuperäisenä suomen, kazakin ja venäjän kielisenä kappaleena, jotka kaikki ovat yhtä todistusvoimaisia.

Kazakstanin tasavallan hallituksen
puolesta

S. Tereshtshenko